

Examensarbete, Högskolan på Åland, Utbildningsprogrammet för Hospitality
Management

SPORTFISKETURISMEN PÅ ÅLAND

- en nulägesanalys för 2024

Jakob Lindén

2024:11

Datum för godkännande: 5.6.2024
Handledare: Therese Sjöblom

EXAMENSARBETE

Högskolan på Åland

Utbildningsprogram:	Hospitality Management
Författare:	Jakob Lindén
Arbetets namn:	Sportfisketurismen på Åland - en nulägesöversikt för 2024
Handledare:	Therese Sjöblom
Uppdragsgivare:	

Abstrakt

Åland är en välkänd destination för sportfiskare. Det finns dock områden där verksamheten går att utveckla för att ytterligare stärka Ålands attraktionskraft. Syftet med arbetet var att med hjälp av en SWOT-analys undersöka vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot Åland har som fiskedestination för att sedan kunna ge förbättringsförslag. Butler-modellen användes även för att ge arbetet en annan synvinkel.

Metoden som har använts för att samla information till arbetet är en kartläggande litteraturöversikt med kvalitativ ansats. De huvudsakliga källorna till mitt arbete har varit Visit Åland, Ålands landskapsregering samt Ålands statistik- och utredningsbyrå.

Mitt resultat visar att Åland redan arbetar på flera plan med att stärka Åland som sportfiskedestination. De huvudsakliga förbättringsförslagen är att Åland skulle göra ändringar i lagstiftningen gällande fiskelov och att vidare satsa på marknadsföringen.

Studien visar även att nya EU-regleringar för sportfisket kan ha negativa konsekvenser.

Frågeställningen besvarades och syftet med arbetet uppnåddes.

Nyckelord (sökord)

Turism, sportfiske, Åland, SWOT-analys, Butler-modell, destinationsutveckling

Högskolans serienummer:	ISSN:	Språk:	Sidantal:
2024:11	1458-1531	Svenska	36 sidor

Inlämningsdatum:	Presentationsdatum:	Datum för godkännande:
2.5.2024	23.5.2024	5.6.2024

DEGREE THESIS

Åland University of Applied Sciences

Study program:	Bachelor of Hospitality Management
Author:	Jakob Lindén
Title:	Sport Fishing in the Åland Islands - an overview for 2024
Academic Supervisor:	Therese Sjöblom
Technical Supervisor:	

Abstract

Åland is a well-known destination for anglers. However, there are areas where operations can be developed to further strengthen Åland's attractiveness. The aim of the thesis was to use a SWOT analysis to investigate what strengths, weaknesses, opportunities and threats Åland has as a fishing destination in order to be able to make suggestions for improvement. The Butler Model is also implemented to give the study another point of view. The method that has been used to collect information for the work is a scoping review with a qualitative approach. The main sources for my work have been Visit Åland, Åland's regional government and Statistics and Research Åland. My results show that Åland is already working on several levels to strengthen Åland as a sport fishing destination. The main suggestions for improvement are that Åland should make changes to the legislation regarding fishing licenses and to further improve marketing. The study also shows that EU regulations for sport fishing might have negative consequences. The question was answered and the aim of the thesis was achieved.

Keywords

Tourism, Sport fishing, Åland, SWOT-analysis, Butler Model, destination competitiveness

Serial number:	ISSN:	Language:	Number of pages:
2024:11	1458-1531	Swedish	36 pages

Handed in:	Date of presentation:	Approved on:
2.5.2024	23.5.2024	5.6.2024

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställning	6
1.3 Avgränsningar	6
2. METOD OCH URVAL	7
2.1 Kvalitativ metod	7
2.2 Kartläggande litteraturöversikt	7
2.3 Val av källor och källkritik	8
2.4 Sökprocess och datainsamling	8
3. TEORIER	10
3.1 Definitioner	10
3.2 SWOT-analys	10
3.3 SWOT-analys för destinationer	12
3.4 Butler-modellen	12
4. SPORTFISKETURISMEN PÅ ÅLAND	14
4.1 Sportfisketurismen betydelse för samhällsekonomin på Åland	14
4.1.1 Inkvartering	14
4.1.2 Fiskarnas konsumentbeteende	15
4.1.3 Guidning	15
4.2 Fiskerilagstiftningen för sport- och fritidsfiske på Åland	16
4.3 Fiskbestånd och fiskevård	17
4.4 Marknadsföring av sportfisket på Åland	18
4.5 Evenemang	20
4.6 Resan till Åland och kostnader	21
5. ANALYS OCH RESULTAT	23
5.1 SWOT-analys för Åland som fiskedestination	23
5.1.1 Styrkor	24
5.1.2 Svagheter	25
5.1.3 Möjligheter	26
5.1.4 Hot	26
5.2 Ålands framtid som sportfiskedestination utgående från Butler-modellen	27
5.3 Resultat	28
6. DISKUSSION	30
6.1 Validitet och reliabilitet	31
6.2 Förslag till vidare forskning	31
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	33

1. INLEDNING

Åland är en unik och relativt välkänd destination som årligen lockar till sig ett stort antal sportfiskare. Ur ett turismperspektiv är sportfiskarna en viktig kategori av inresande till Åland, speciellt under lågsäsongen. Jag anser att det därför är viktigt att göra undersökningar och ytterligare satsa på denna målgrupp eftersom det ändå finns områden där saker och ting kunde göras bättre för att uppfylla Ålands potential som sportfiskedestination. Därför har jag med hjälp av detta arbete försökt att identifiera vilka problemområden det finns och vad som redan görs bra.

Olika EU-direktiv och regleringar gällande både fritidsfiske och kommersiellt fiske står för tillfället på tapeten. Dessa förändringar kan ha en stor inverkan på den åländska sportfisketurismen. Avbokningar sker redan som följd av dessa regleringar, och detta kan vara ett hårt slag mot sportfisket som är en viktig säsongsförlängare för den åländska turismnäringen (Eriksson, 2024; Harald, 2024). Därför har jag även valt att inkludera de nya reglerna i arbetet och studera vilka effekter de kan ha inför framtiden.

Forskningsområdet är relativt behandlat då det finns ett djupt engagemang bland många organisationer och privatpersoner på Åland när det kommer till sportfisket. Ålands landskapsregering genomförde inför perioden 2014-2020 en SWOT-analys för den åländska fiskenäringen (Lokalkraft Leader Åland r.f, 2019). Analysen omfattade yrkesfisket, fiskodling och fiskindustrin. Denna undersökning är ändå befogad och unik eftersom en liknande analys av Åland som sportfiskedestination i sin helhet inte har publicerats tidigare. Valet av ämne har även styrts av eget intresse för sportfiske tillsammans med personlig erfarenhet av fiske just på Åland. Ämnet går att förknippa med utbildningsprogrammet Hospitality Management då arbetet fokuserar på turism och destinationsutveckling.

1.1 Syfte

Syftet med detta arbete är att skapa en helhetsbild av Åland som fiskedestination för att se vad som är bra och vilka områden som går att förbättra för att locka fler sportfisketurister till

Åland. Resultatet av arbetet kan sedan användas som ett verktyg för att ge nya insikter och utvecklingsmöjligheter för destinationsutvecklingen för sportfisket på Åland.

1.2 Frågeställning

Frågeställningen som jag har valt att jobba utifrån är följande: Vilka styrkor, svagheter, hot och möjligheter har Åland som sportfiskedestination och vad kan göras bättre? En analys över dessa faktorer ger mig möjligheten att utvärdera Ålands konkurrenskraft och identifiera områden där förbättringar kan göras för att attrahera fler sportfisketurister till området. Detta gör jag genom att samla information och göra en översikt av hur Åland som sportfiskedestination ser ut just nu. Med hjälp av en SWOT-analys undersöker jag vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot Åland har som fiskedestination. För att tillämpa arbetet och ge det en annan synvinkel har jag även valt att använda mig av Butler-modellen för destinationer i själva analysen. Baserat på resultaten av analysen ger jag sedan förbättringsförslag för hur Åland kan göra för att öka sin attraktionskraft som sportfiskedestination.

1.3 Avgränsningar

Arbetet fokuserar på sportfisketurismen på Åland. Därför har jag valt att inte ha med yrkesfiske eller annan form av turism. Arbetet fokuserar även endast på Åland som destination. Materialet som analyserats i detta arbete är begränsat till endast information som är skriven på svenska, finska och engelska. Jag har även valt att inte intervjua informanter till arbetet, utan arbetet är genomfört enbart som en litteraturstudie.

2. METOD OCH URVAL

Till följande beskrivs vilka forskningsmetoder som har använts för att genomföra arbetet. I kapitlet presenteras även hur sökprocessen och insamling av källor har sett ut.

I ett vetenskapligt arbete bör skribenten utförligt och noggrant beskriva metoderna för datainsamling, både förberedelser och praktisk verkställning. Syftet med detta är att eventuella liknande undersökningar med samma metod skall nå samma slutsats. Därför behövs total transparens i metoderna för datainsamling (Nyberg & Tidström, 2012, s. 138).

2.1 Kvalitativ metod

Detta arbete är skrivet med hjälp av en kvalitativ datainsamlingsmetod. En kvalitativ undersökning är ostrukturerad och behandlar i huvudsak data i form av text istället för siffror. Den kvalitativa datan bygger på teorier och hypoteser. Därför är det viktigt att den som undersöker kan förstå vad materialet uppvisar på en subjektiv nivå (Alvehus, 2014, ss. 20 - 21). Kvalitativ metod används för att utreda olika fenomen. Den kan även syfta till att förstå uppfattningar, upplevelser och avsikter. Det finns både för- och nackdelar med att använda kvalitativ metod. Resultatet blir ofta djupgående, men samtidigt blir forskningen mer tidskrävande och svårare att generalisera (Nyberg & Tidström, 2012, ss. 125 - 126).

2.2 Kartläggande litteraturöversikt

Jag har använt mig av en scoping-review, det vill säga kartläggande litteraturöversikt. Valet av metod bygger på fördelen med att snabbt kunna kartlägga information och forskning. En kartläggande litteraturöversikt kan med andra ord användas till att sammanfatta data genom att undersöka ett visst ämne eller område på ett bredare plan. Detta skiljer sig från en traditionell systematisk litteraturöversikt som genom att bedöma kvaliteten på studierna strävar efter att besvara en specifik forskningsfråga. Det är alltså inte heller lika strikt vilka källor som går att använda i en kartläggande litteraturöversikt, utan forskaren använder sig av den litteratur som finns tillgänglig. En kartläggande litteraturöversikt kommer till rätta när ämnesområdet innehåller en stor mängd tidigare forskning och information. Denna typ av

litteraturstudier inkluderar även webbsidor och dessa har varit en väsentlig del av informationssökningen till detta arbete (Arksey & O'Malley, 2005).

2.3 Val av källor och källkritik

En blandning av böcker, artiklar, webbsidor och undersökningar har använts som källor för att samla in information till arbetet. Böcker har i huvudsak använts för att samla teorier som kan tillämpas för att redogöra för forskningsmetodiken och analysen. De olika webbaserade källorna har hittats med hjälp av målmedveten användning av sökmotorer, det vill säga Google-sökning. Informationssökning på internet har sina nackdelar då informationen kan publiceras av vem som helst och bygger inte alltid på forskningsbaserad kunskap. Allt bör granskas kritiskt och skribenten skall i synnerhet fokusera på vem som har skrivit texten, var texten är publicerad, att informationen är aktuell och att någon form av referenser anges i samband med texten (Nyberg & Tidström, 2012, s. 270). Källorna är ändå valda med omsorg och har lästs igenom ett flertal gånger för att kritiskt granska innehållet samt för att säkerställa dess relevans för arbetet. Källkritiken är en väsentlig del av forskningsarbetet då den finns till för att avgöra ifall olika påståenden är användbara för ett speciellt syfte (Nyberg & Tidström, 2012, s. 264). Källorna är i regel inte äldre än 15 år, vilket betyder att informationen inte är föråldrad utan går att tillämpa till nuläget. På så vis förstärks arbetets kredibilitet. (Nyberg & Tidström, 2012, s. 266).

2.4 Sökprocess och datainsamling

Informationen till arbetets teoridel och litteraturöversikt har i huvudsak tagits fram med hjälp av informationssökning via internet. Googles sökmotor har alltså varit en viktig del för insamlingen av data till arbetet. Orsaken till att denna sökmetod har använts är att det egentligen inte finns varken akademiska böcker eller vetenskapliga artiklar om ämnet som arbetet behandlar, mera specifikt när det kommer till information om det åländska sportfisket. Information om sportfiske och sportfisketurism i sin helhet finns att få tag på i akademiska källor. Det är även värt att nämna att informationssökning på Högskolan på Ålands ämnesspecifika databaser genomfördes utan några användbara resultat. Det samma gäller böcker. Sökprocessen gick ut på målmedveten informationssökning med noggrant utvalda ämnesspecifika sökord. Plattformen för sökningen har varit Google. En stor del av

informationen har tagits fram med hjälp av fyra specifika webbaserade källor: Visit Åland, Ålands statistik- och utredningsbyrå, Ålands landskapsregering samt rederibolaget Viking Lines webbplats. I kapitel 4 presenteras den information som sedan analyseras i analyskapitlet.

3. TEORIER

I denna del av arbetet presenteras kortfattat sådana teorier och definitioner som läsaren bör bekanta sig med för att bättre kunna förstå arbetets innebörd. Genom att bekanta sig med dessa begrepp och teorier kan läsaren få en djupare insikt och bättre kunna relatera till det som presenteras under arbetet. Teoridelen ger en grund för att bygga upp en förståelse av ämnet.

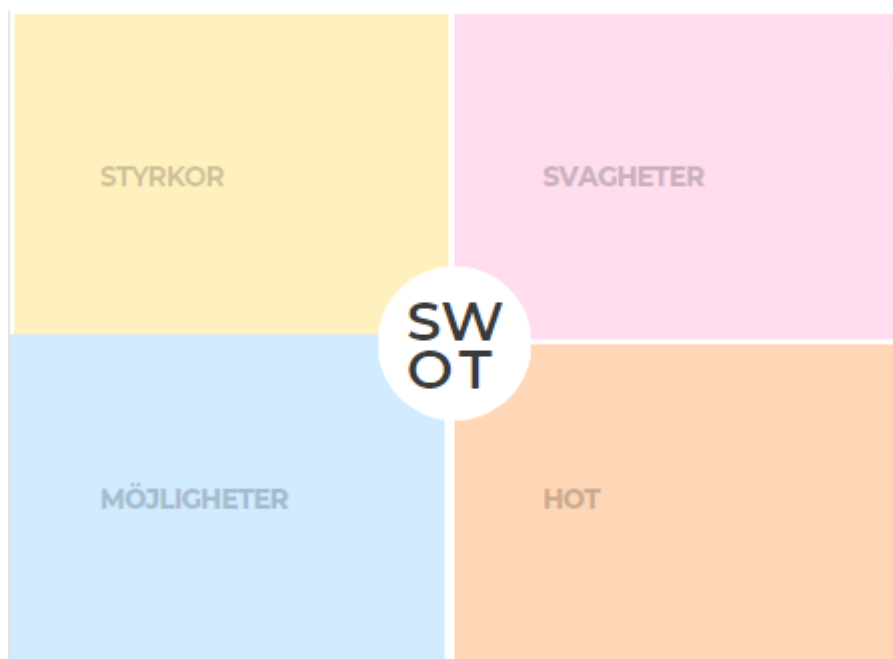
3.1 Definitioner

Till följande definieras termer som används inom sportfisket. Termerna kommer att upprepas genom hela arbetet och av den orsaken är det värt att dessa redogörs för. Genom att definiera och förklara termerna förbättras klarheten och trovärdigheten, vilket underlättar för läsaren att förstå argumenten och slutsatsen. Fritidsfiske, även kallat sportfiske, är allt fiske som bedrivs som icke-kommersiellt. Syftet med fritidsfiske är alltså inte att sälja fångsten. I det engelska språket finns det två olika benämningar för fritidsfiske: Recreational fishing och recreational angling. Det förstnämnda beskriver icke-kommersiellt fiske med alla metoder, medan recreational angling endast omfattar fiske som bedrivs med handredskap som spinnfiske, mete och trolling (European Anglers Alliance, 2004). Ålands statistik- och utredningsbyrå delar upp fritidsfisket i två kategorier: husbehovsfiske och sportfiske. För husbehovsfisket används nät och andra mängdfångande redskap, och för sportfisket används endast handredskap som nämndes tidigare (ÅSUB, 2019). Detta arbete fokuserar på fritidsfisket, och mer specifikt fiske som bedrivs med handredskap. Begreppet sportfisketurism kan användas då en eller flera personer reser med det huvudsakliga syftet att fiska under resan, eller då fiske bedrivs under resan som en sidosyssla (European Anglers Alliance, 2014). Catch & release innebär att fisken släpps tillbaka i vattnet efter att den fångats. Denna typ av fiske sker i regel inom sportfiske med spö som redskap (Ådjers, 2008).

3.2 SWOT-analys

SWOT-analysen är ett verktyg för att bättre kunna förstå vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot som i nuläget finns hos ett företag, produkt eller en destination. Med hjälp av

verktyget går det att utföra en effektiv marknads- och omgivningsanalys för att sedan ha en ökad möjlighet att nå framgång i marknadsmiljön (Kotler & Armstrong, 2016, s. 61). SWOT-analysen kan användas för att formulera en affärsplan, skapa idéer eller bedöma hur nuvarande affärsidéer fungerar. För att effektivt tillämpa modellen för att förbättra verksamheten bör styrkor utnyttjas, svagheter minskas, möjligheter utnyttjas och hot hanteras. På så vis går det att skapa en strategi för att verka konkurrenskraftigt i marknadsmiljön (Harmon, 2022).

Figur 1. SWOT-analys. Figuren är framtagen med hjälp av onlineverktyget Canva

De olika delarna av SWOT-analysen kan delas upp i interna och externa faktorer. Med interna faktorer menas de faktorer som kan kontrolleras och ändras genom olika åtgärder, medan externa faktorer inte kan påverkas av medvetna beslut. Generellt sett ingår styrkor och svagheter i kategorin interna faktorer. Möjligheter och hot räknas i sin tur som externa faktorer. Exempel på interna faktorer i företagssammanhang är finansiella resurser, mänskliga resurser, naturresurser och fysiska resurser. Demografiska faktorer, den rådande marknadssituationen och marknadstrender är några exempel på externa faktorer (Harmon, 2022).

3.3 SWOT-analys för destinationer

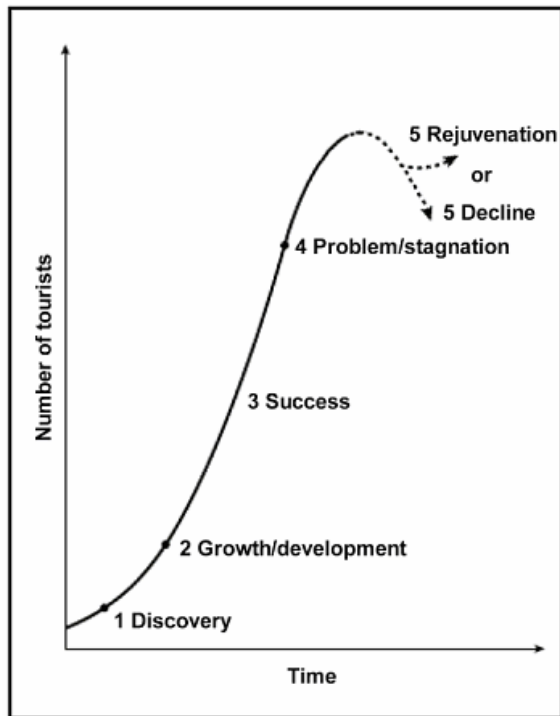
Konkurrenskraft hos en destination kan även analyseras och värderas genom tillämpning av en SWOT-analys. Med hjälp av analysen kan nya utvecklingsmöjligheter för destinationen lyftas fram. Genom att förstå marknaden och kundernas behov och preferenser kan destinationen utveckla en effektiv marknadsföringsstrategi som lockar fler besökare och skapar en positiv bild utåt för destinationen. Marknaden och marknadsföring bör ställas i fokus vid framtagning av analysen, och den är på många vis en del av destinationens marknadsföringsprocess (World Tourism Organization, 2007, s. 27).

3.4 Butler-modellen

Butler-modellen (se figur 2) är en modell som har skapats för att förklara turismutvecklingen hos en destination. Eftersom turismindustrin ständigt förändras kan tillämpning av modellen ge möjlighet till att analysera förändringarna och hur de påverkar destinationen. Modellen delar upp turismutvecklingen i fem faser: Utforskningsfasen, tillväxt- och utvecklingsfasen, framgångsfasen, problemfasen samt nedgångs- eller förnyingsfasen.

1. I utforskningsfasen upptäcks destinationen av de första besökarna som sedan berättar vidare om sina upplevelser, vilket leder till att fler hittar till platsen.
2. Med en ökad exponering av turister och större utbud av turismprodukter och anläggningar hamnar destinationen i tillväxt- och utvecklingsfasen.
3. I framgångsfasen är besökarmängden stor och turismen är ofta den största industrin på orten. Massturismen kan leda till att den lokala kulturen småningom försvinner.
4. Efter framgången möter destinationen en problemfas där turismverksamheten kan stagnera av olika orsaker. En delorsak kan vara att den ursprungliga kulturen och naturen som i första början lockade besökare till området har försvunnit. Minskningen av turismen kan ha negativa ekonomiska konsekvenser som leder till nedläggning av turismverksamheten och därmed ökad arbetslöshet.
5. I den sista fasen har destinationen två vägar att gå: antingen låta turismen på orten försvinna eller utveckla strategier för att på ett hållbart sätt uppehålla turismen och fokusera på lägre besökarantal. (Barcelona Field Studies Centre, 2023a).

Det finns olika varianter av modellen men huvudidén är den samma. Butler-modellen går även vid namnet Tourism Life Cycle Model, det vill säga en modell för turismens livscykel. Modellen tillämpas till detta arbete med fokus på de två sista faserna. Motiveringen till denna avgränsning beskrivs i kapitel 5.2.

Figur 2. Butler-modellen (Barcelona Field Studies Centre, 2023a)

4. SPORTFISKETURISMEN PÅ ÅLAND

I denna delen av arbetet presenteras den information om Åland som sportfiskedestination som sedan analyseras i kapitel 5. Åland ger goda möjligheter för ett lyckat sportfiske året runt. Turister från hela världen besöker Åland för sportfiske, men det handlar främst om besökare från Sverige, Finland och Baltikum. Det är svårt att ta fram statistik över den exakta mängden besökare som reser till Åland med sportfiske som huvudsyfte eftersom det kan finnas andra orsaker för resan (Visit Åland, 2024a; ÅSUB, 2019). Gäddfiske lockar flest sportfiskare. Andra arter som vanligtvis fiskas är abborre, gös, havsöring och lax (ÅSUB, 2019).

4.1 Sportfisketurismen betydelse för samhällsekonomin på Åland

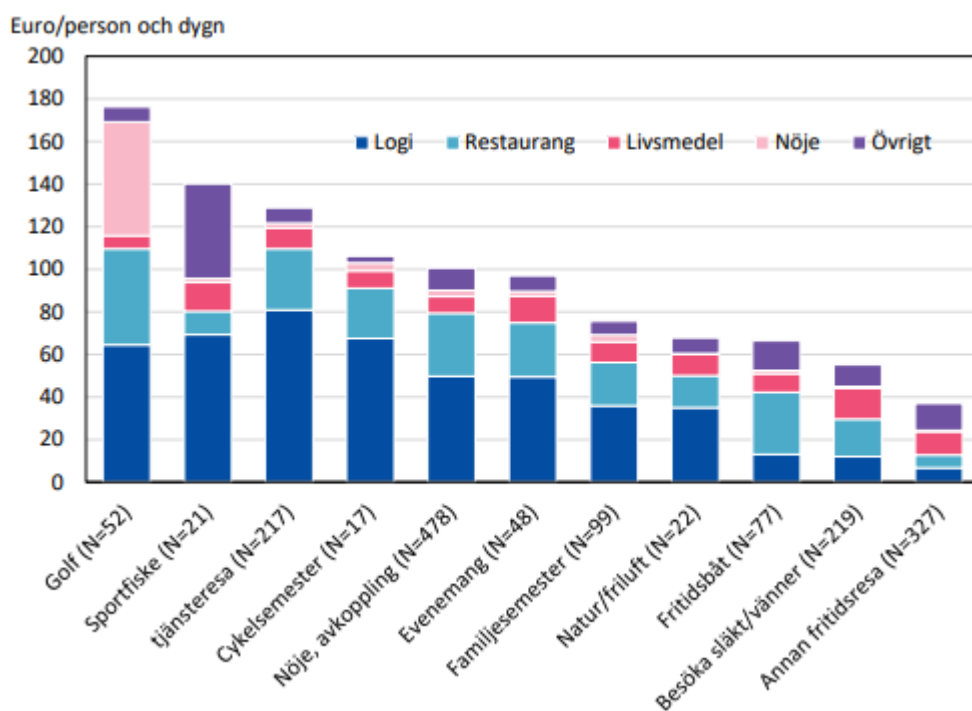
Sportfisketurister bidrar till den lokala turismsektorn och därmed samhället genom att spendera pengar på bland annat boende, resor till och från destinationen, restaurangbesök, uthyrning av utrustning och fiskeguidning. Dessutom leder sportfisket till ökat välmående hos resenären som en följd av avslappning, motion och närhet till naturen (European Anglers Alliance, 2024; ÅSUB, 2019). Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har år 2019 publicerat en analys över fiskenäringens betydelse för samhällsekonomin på Åland. Undersökningen utfördes som ett uppdrag från Ålands landskapsregering och hade även som syfte att ta fram utvecklingsförslag inom näringen. Med fritids- och turistrelaterat fiske i fokus presenteras nu de mest relevanta delarna av undersökningen för att bättre kunna förstå sportfisketurismens inverkan på det åländska samhället.

4.1.1 Inkvartering

Enligt ÅSUB:s statistik över säsongsvarierad inkvartering i stugor på Åland hör en stor del av gästerna till kategorin sportfisketurister under lågsäsongen, det vill säga vår och höst. Sportfisketurismen har alltså en så kallad säsongsförlängande effekt för den åländska turistnäringen. ÅSUB uppskattar att mängden sportfisketurister som övernattar i stugor motsvarar ungefär 19 % av den totala mängden stugövernattningar på Åland. Det uppskattades att den totala mängden stugövernattningar i sin tur stod för 13 % av turistövernattningarna på Åland år 2023 (ÅSUB, 2023).

4.1.2 Fiskarnas konsumentbeteende

En ytterligare undersökning av ÅSUB, turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2023, visar hur sportfisketurister spenderar sina pengar under vistelsen. Undersökningen kom fram till att den största utgiften var boendet. Utöver detta spenderar sportfiskare betydligt mindre på nöjen och restaurangbesök än till exempel golfare. Den genomsnittliga dygnskonsumtionen hos sportfisketurister uppskattas ändå vara högre än hos till exempel cykelturister. (Se Figur 3). Studien visar även att turister som reser till Åland med sportfiske som huvudsyfte hör till den kategori som spenderar mest på transport till och från Åland, och de spenderar även mer ombord på färjorna (ÅSUB, 2023).

Figur 3. Turisternas konsumentbeteende beroende på huvudsyftet med resan, (ÅSUB, 2023)

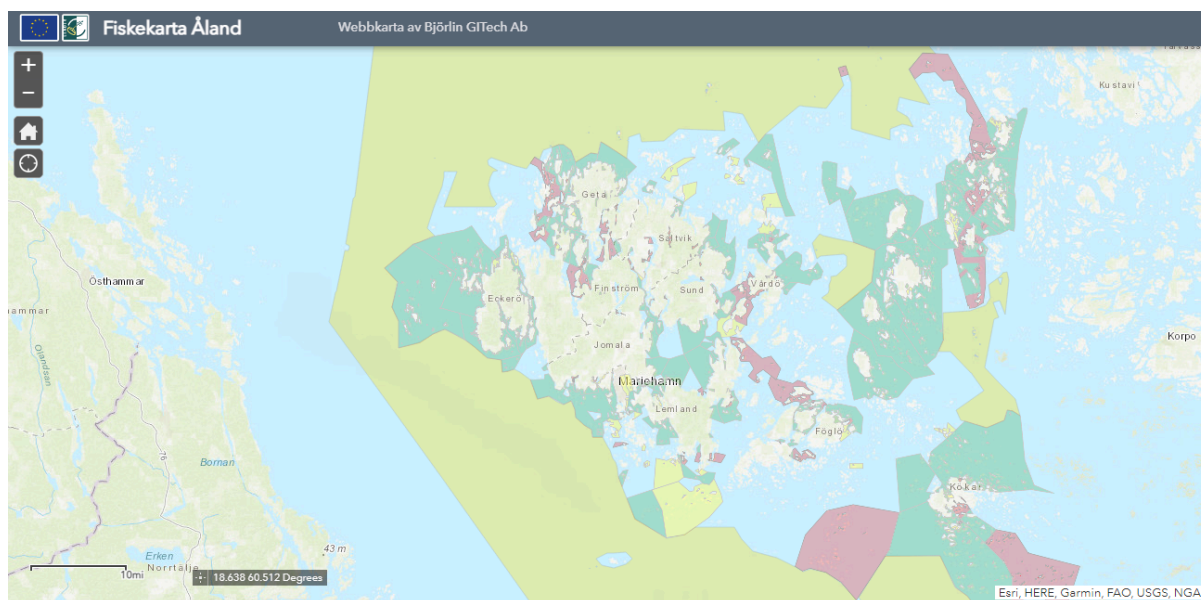
4.1.3 Guidning

Det finns ett flertal fiskeguider som är verksamma runt om hela Åland. Ett flertal av dessa guider erbjuder även möjlighet till inkvartering i samband med själva fisket. Visit Åland rekommenderar att sportfisketurister anlitar en av fiskeguiderna för att få ett så lyckat fiske som möjligt. Guiden känner till fiskeförhållanden och fiskeställen, och erbjuder även kunskap om rätt utrustning (Visit Åland, 2024a).

4.2 Fiskerilagstiftningen för sport- och fritidsfiske på Åland

Fiskerilagstiftningen på Åland skiljer sig till en viss del från de regler som gäller i resten av Finland. Vattenområdena på Åland är indelade i privata vatten, samfällda vatten, allmänna landskapsvatten samt vatten vid landskapets enskilda fastigheter. Fisket på Åland bör alltid ske med tillstånd av vattenägaren, ofta genom att införskaffa fiskekort. Fiske med handredskap, inklusive mete, är alltså inte fritt för allmänheten. Undantagsvis får alla personer som är bosatta i Norden fiska för husbehov på allmänna vatten (Ålands Landskapsregering, 2021a).

För de flesta vattenområdena på Åland går det att köpa fiskekort online. En digital karta på alla fiskekortsområden tillsammans med information om hur fiskelov införskaffas, allmän information om området samt eventuella regleringar går att få tag på via Visit Ålands hemsida. Kartan är framtagen av det åländska teknologiföretaget Björlin GITEch Ab och den ger lättillgänglig information om fiskeregler, tillgänglighet och försäljning av fiskelov (Visit Åland, 2024a). I kapitel 4.6 presenteras prissättningen på fiskekortet.

Figur 4. Digital karta över fiskekortsområdena på Åland. De olika områdena är färgkodade (Björlin GITEch, 2023)

Nya regler för fiske inom EU har lett till att även fisket på Åland kommer att påverkas i framtiden. Reglerna har tagits fram i hållbarhetssyfte och är en del av EU:s Common

Fisheries Policy (CFP) (European Commission, 2024). De nya reglerna infördes i oktober 2023 och omfattar både kommersiellt fiske och fritidsfiske. Fiske av strömming, lax, vassbuk, torsk och rödspätta kommer att förändras på det viset att varje fångst ska registreras. Det kommer att ta ett par år tills det gäller fritidsfiskare (Eriksson, 2023). De nya fiskereglerna drabbar även turismen, eftersom en del av turisterna som planerat att resa till Åland för trolldfiske efter lax redan har avbokat sin resa på grund av att reglerna anses vara otydliga. Laxfisket är en viktig säsongsförlängare som årligen bidrar med ungefär en miljon euro till turismnäringen på Åland. Enligt de nya reglerna är trolld efter odlad lax tillåtet, men annan lax måste enligt catch & release släppas. Fångstmängden är begränsad till endast en odlad lax per fiskare per dag, och all fångst utöver detta bör släppas tillbaka omedelbart (Eriksson, 2024). Det pågår förhandlingar om att dessa regler inte skulle gälla för fritidsfisket på Åland, men svaret väntas i maj 2024 då trolldingsäsongen redan börjat. (Harald, 2024)

4.3 Fiskbestånd och fiskevård

Fiskevården är en viktig del av att bevara starka fiskbestånd, och Åland arbetar aktivt inom området. Åtgärder som används är förbättring av lek- och uppväxtområden, fångstbegränsningar, utplantering av fiskyngel, olika utredningar samt provfiske (Ålands landskapsregering, 2021b). Det finns ett specifikt minimimått för olika arter som fiskas, och dessa regler bör följas. Fiskar som inte uppnår minimilängden måste släppas tillbaka. Vissa arter är fredade under bestämda perioder, det vill säga att fisket efter dessa arter är tidvis helt och hållet förbjudet. Det råder bestämda säsongsvaryerande fiskeförbud på utvalda vattenområden, och även regler gällande användning av särskilda fiskeredskap. Dessa regler är framtagna av landskapsregeringen och är lagstadgade (Ålands landskapsregering, 2021a). Vid fiske på Ålands vattenområde är catch & release-fiske en rekommendation och fiskaren skall aldrig ta upp fler fiskar än vad han eller hon behöver till mat. Catch & release är den vanligaste fiskeprincipen bland sportfiskare på Åland och denna metod rekommenderas även av landskapsregeringen (Visit Åland, 2024a; Ålands landskapsregering, 2021a).

Ordförande för Ålands organiserade fiskeguider rf, David Ståhlman, publicerade en artikel år 2023 där han lyfter fram hur gäddbeståndet på Åland har sett en negativ tillväxt under en längre period. Orsaken till denna utveckling är en blandning av högt fisketryck och till en viss

grad bristfällig fiskevårdsförvaltning, tillsammans med ekologiska faktorer som övergödning och en ökande sälpopulation. Utvecklingen är ett problem rent ekonomiskt för en sportfiskedestination som Åland på grund av färre inresande fisketurister och därmed mindre intäkter. Därför krävs en starkare fiskevårdsförvaltning som styrs på landskapsnivå, menar Ståhlman. Projekt i form av till exempel restaurering av fiskleksområden har visat sig vara effektiva, men för att upprätthålla de positiva effekterna behövs även åtgärder för att försöka minska på fisketrycket och olovligt fiske. Framför allt krävs skärpta kontroller för att se till att dessa regler följs (Ståhlman, 2023).

4.4 Marknadsföring av sportfisket på Åland

I detta kapitel samlas information om hur sportfisket på Åland marknadsförs för icke-ålänningar. Det finns ett flertal resebyråer som verkar på Åland. Turistinformationen och resebyrån Visit Åland sköter bland annat marknadsföringen av Åland som destination och olika aktiviteter som kan utövas, och hit hör även sportfiske. Visit Ålands hemsida innehåller rikligt med information om sportfisket på Åland och information som har med sportfiske att göra. Hemsidan informerar resenären om till exempel var och hur fiskelov införskaffas. Genom att samarbeta med lokala fiskeguider, härbärgeringsföretag och transportföretag informerar Visit Åland om hur resenärer kan planera en fiskeresor på det enklaste sättet (Visit Åland, 2024a). Visit Åland har publicerat en broschyr för turister som innehåller nödvändig information om sportfiske på Åland, och det går även att få tag på en engelskspråkig version. Information om vilka arter som går att fiska, hur fiskbestånden uppehålls, fiskekortsområden, allmänna regler samt fiskeguider är samlad och presenteras i broschyren. Ett uppslag från broschyren presenteras i Figur 5 (Visit Åland, 2019a).

FISKEVÅRDEN ÄR VIKTIG

God tillgång på fisk är en grundförutsättning för att kunna erbjuda fina sportfiskeupplevelser. Åland är ett skärgårdslandskap där fisket alltid har haft stor betydelse, både som näring och som fritidsintresse. Landskapet Åland gör årligen stora utplanteringar i samarbete med de lokala fiskelagen. Största delen av alla fiskekortavgifter går till inköpa av fiskrygel från Ålands fiskodling. Konfunderligt görs också många satsningar vars syfte är att främja den naturliga reproduktionen. Bl a pågår ett stort fiskevårdsprojekt för att kartlägga alla lämpliga reproduktionsområden och förordna deras status. Lokalkraft Leader arbetar aktivt med att få igång så många fiskevårdande projekt som möjligt. Ålands Fiskevårdsförening är en aktiv partner och aktiv när det gäller fiskevården på Åland. Bl a pågår mycket intressanta försök med ringgäddor. Intresset för fiskevård är mycket stort på Åland och alla fiskeguidar är engagerade i olika fiskevårdsprojekt. Vi vill ha rena och friska vatten.

WWW.FISKEKARTA.AX

Här finns samma karta digitalt med alla fiskekartsområden, gäsättningsomper, information och regler. Här kan du också boka fiskekort online samt se de senaste uppdateringarna.

FISKEVÅRD I YTTERSKÄRGÅRDEN

På våren 2018 planterade landskapet Ålands Fastighetsverk ut 30 000 göddämling på tre olika platser i Björkö-önspeleken. Avsikten är att försöka återinplantera göddämling i den yttre skärgården, söder om Mariehamn. På bilden ser man hur Mathias Engström tillsammans med Linda Sundström, Calle Storb och Kaj Porka lägger ut hopparfäror och pungfäror. Calle, som är en av de mest engagerade och kunniga fiskevårdarna, gör sitt yttersta för att de göddämling som planteras ut skall ha tillgång till mat. Linda och Mathias jobbar med landskapsregeringens fiskevårdsprojekt.

UTPLANTERING

Utplanterad fisk från Ålands fiskodling.

På www.fiskekarta.ax kan du se hur utplanteringarna fördelar sig på respektive fiskekartsområde.

ÅR	2016	2017	2018
Havsöring	192 000	1 59 000	195 000
Gödda, nykläckt	2 633 000	1 435 000	1 960 000
Sik, nykläckt			
Sik, ensamrig	210 000	179 000	195 000

FISKEREGLER

Låg bedrifts handelskapsfiske huvudsakligen som rekreation, catch & release. För att öka eventuellt övrigt uttag och sociala individer som är viktiga för bestånden rekommenderas följande fångstbegränsningar:

- Gödda 55 - 80 cm, 1 gödda/pers/dygn
- Gäs 40 - 60 cm, 1 gäs/pers/dygn
- Havsöring 50 cm - inget maxmåt, 1 havsöring/pers/dygn
- Åbborre 20 cm - inget maxmåt, 10 åbborrar/pers/dygn

En allmän rekommendation är att vid c&R-fiske använda hullinglösa trökar. Avvikelser från ovan allmänna rekommendationer kan förekomma, kontrollera fiskekriftern på ditt fiskekort. Fiskereglerna är framtagna av Ålands Fiskevårdsförening r.f. i samarbete med landskapet Ålands fiskeribyrå.

LAXTROLLING

Under maj och juni är Ålands hav ett fantastiskt område för laxtrolling.

Figur 5. Uppslag från fiskebroschyren (Visit Åland, 2019a)

Visit Ålands verksamhetsplan för 2022 berättar att Visit Åland är den organisation som satsar mest på att marknadsföra Åland digitalt och därmed locka fler besökare (Visit Åland, 2019b). YouTube anses vara en viktig kanal för nischade målgrupper, inte minst sportfiskare. Visit Ålands har ett så kallat sportfiskarnätverk, och har under de senaste åren i samarbete med professionella sportfiskare valt att marknadsföra det åländska fisket genom filmer på YouTube. Filmerna innehåller information om Åland som destination och själva fisket, och syftet är att skapa en positiv bild av det åländska fisket för tittaren. Enligt Visit Åland har dessa projekt varit effektiva nätverkssamarbeten mellan guider, anläggningar för boende, rederier och aktörer inom fiskevården för att öka synligheten för Åland som sportfiskeredestination. Det är alltså inte bara fisket som lyfts fram, utan även nödvändig information om boende, resor och fiskeguidning. Filmerna är på engelska och därmed även riktade mot den utländska marknaden (Tornefjell, 2019).

Det åländska fisket har även marknadsförts icke-kommersiellt inom den finska marknaden med YouTube som marknadsföringsplattform. Youtube-användaren KalastusKanava har, i samarbete med TV-profilen Mikko "Peltsi" Peltola, lagt upp ett antal informativa filmer om gädd-, havsöring-, sik- och abborrfisket på Åland. Filmerna innehåller även nödvändig information om resor, boende och guidning (KalastusKanava, 2016).

Rederibolaget Viking Line erbjuder färdiga fiskepaket för sportfisketurister. Paketet innehåller resan till och från Åland, logi, fiskelov och båt. Fiskeguide går att boka skilt. Fiskepaketet marknadsförs på Viking Lines hemsida, och marknadsföringen är riktad både till den svenska och finska marknaden (Viking Line, 2024a). Fiskepaketen presenteras vidare i kapitel 4.6.

4.5 Evenemang

Det ordnas ett flertal sportfisketävlingar årligen på Åland. Trollingträffen på Åland är en sportfisketävling som har arrangerats årligen sedan 1993 och som har lockat deltagare från olika ställen utanför Åland. Eventet är mycket satsat och har flera olika sponsorer. Trollingträffen marknadsförs bland annat via Facebook. Information om tävlingen finns även tillgänglig på engelska, vilket tyder på att marknadsföringen delvis är riktad till en internationell publik (Trollingträff Åland, 2024).

Det finska sportfiskeforumet Kalastus har publicerat ett inlägg på finska med information om de största sportfisketävlingarna på Åland. Inlägget togs fram i samarbete med Visit Åland. Trollingträffen, Brändö Fisketävling, 24-timmars Fisketävling och Havsöringsträffen är tävlingar som finns med i inlägget. Dessutom räknas åländska vattenområden som tävlingsområden i storskaliga nationella fisketävlingar som till exempel Hauki-Open och Ahven-Open (Kalastus, 2022).

Visit Åland deltar årligen tillsammans med andra åländska aktörer och turistföretagare i olika reserelaterade mässor i både Finland och Sverige. Detta ökar synligheten och attraktionskraften för Åland som destination genom ökad kundkontakt och olika mässerbjudanden. Mässorna fungerar därmed som en viktig marknadsföringskanal (Visit

Åland, 2019b). Sportfiskemässan i Sverige anses vara en viktig marknadsföringskanal för det åländska sportfisket. Besökarmängden för mässan ökar årligen och därmed stiger samtidigt intresset för Åland som destination. I mässan deltar både privata aktörer inom Ålands fisketurismnäring, och större organisationer som Visit Åland och Alandiabolagen (Eriksson, 2019).

4.6 Resan till Åland och kostnader

Detta kapitel finns till för att skapa en allmän bild av hur själva resan till och från Åland sker samt vilka kostnaderna är under fiskeresan. Det är observerbart att priserna inte är fasta utan varierar beroende på olika faktorer. Det finns flera olika sätt att resa till Åland från Finland och Sverige. Dagliga avgångar med både flyg och båt gör att resan går relativt snabbt och smidigt. Det finns även regelbundna båtturer mellan Estland och Åland. Visit Åland poängterar att själva resan till Åland ombord på färjorna är en del av reseupplevelsen tack vare mat, underhållning och vackra skärgårdsvyer (Visit Åland, 2024b).

Till följande presenteras exempel på prissättningen av resan till och från Åland, boende samt fiskelov. Priserna baserar sig på en hypotetisk resa för fyra personer till Åland från Finland eller Sverige. De planerade datumen för resan är 12.4.2024 till 14.4.2024. Priserna togs fram 21.2.2024. Valutan för prisexemplen är euro.

Priset för båtresan till och från Åland med Viking Line för fyra personer med personbil och den förmånligaste hytten är följande:

- Avgång från Åbo till Mariehamn den 12.4.2024 och retur från Mariehamn till Helsingfors den 14.4.2024 - 66,13€ per person
- Avgång från Stockholm till Mariehamn den 12.4.2024 och retur från Mariehamn till Stockholm den 14.2.2024 - 52,16€

Det genomsnittliga priset för båtresan tur och retur per person på basis av dessa uträkningar är då 59,15€. Priserna är framtagna med hjälp av bokningssystemen på Viking Lines finska och svenska hemsidor.

En uppskattning av priset för stugövernattning har även kalkylerats med hjälp av Viking Lines finska hemsida. Viking Line erbjuder möjligheten att boka boende i stuga direkt via webbsidan. Slutpriset är medeltalet av de stugor som gick att boka för fyra personer och två nätter mellan 12.4.2024 och 14.4.2024. Priset i medeltal blev 325,90€ eller 81,48€ per person. I priserna ingår tillgång till roddbåt, och extra båtar och båtmotorer går att boka skilt (Viking Line, 2024b).

Webbsidorna Kalakortti.fi och Visit Åland innehåller prisinformation för inköp av fiskelov till enskilda fiskeområden på Åland. Slutsumman är medeltalet av de förmånligaste alternativen för två dagars fiskelov för de 46 enskilda områden som det finns information om på de ovan nämnda hemsidorna. Beräkningarna visar att priset är 16,54€ per person för två dagars fiske. Priserna är oberoende av årstider (Kalakortti, 2024; Visit Åland, 2024c).

I Figur 6 nedan syns priserna för Viking Lines fiskepaket år 2024 som redan nämndes i kapitel 4.4.4. Det är värt att observera att båtresan till och från Åland inte ingår i priserna. Medeltalet i euro för 4 personer för 2 dygn och 2 båtar blir 599,40€. Endast de priser där fiskelov ingår är medräknade i slutpriset.

Stugbeskrivning hittar du i katalogen "Logi Åland 2024" på vår hemsida.		1-2 personer, 2 dygn (1 båt + motor)				3-4 personer, 2 dygn (2 båtar + 2 motorer)				5-6 personer, 2 dygn (2 båtar*)				Katalogsida	Gäller
		EUR		SEK		EUR		SEK		EUR		SEK			
Finström	Bomans stugor 031723-24	397	4 570	75	855	621	7 140	124	1 430	-	-	-	-	30	Före 15/6, efter 3/8
	Bomans stugor 031725	-	-	-	-	-	-	-	-	870	10 000	205	2355	31	Före 15/6, efter 24/8
	Bomans stugor 031726-27, -53	422	4 855	80	925	684	7 865	137	1 580	-	-	-	-	31	Före 15/6, efter 24/8
	Bomans stugor 031728-29	-	-	-	-	-	-	-	-	808	9 290	180	2 070	30-31	Före 17/6, efter 5/8
	Bomans stugor 031730	497	5 715	88	1 005	720	8 285	149	1 715	-	-	-	-	31	Före 17/6, efter 5/8
	Ekuddens stugor 030319-22, -29	-	-	-	-	568	6 530	177	2 040	-	-	-	-	28	Före 17/6, efter 26/8
	Stuga 030351 **	510	5 865	168	1 930	671	7 715	218	2 505	749	8 610	243	2 790	29	Före 11/6, efter 5/8
	Stuga 030352 **	419	4 815	129	1 485	581	6 680	170	1 960	-	-	-	-	29	Före 11/6, efter 5/8
	Stuga 030353 **	461	5 305	147	1 685	622	7 155	189	2 175	-	-	-	-	59	Före 11/6, efter 5/8
Hammarland	Sands stugby 060801-02***	509	5 850	125	1 440	638	7 335	164	1 890	-	-	-	-	40	Före 8/7, efter 12/8
Kumlinge	Stuga 080345	336	3 865	101	1 155	447	5 145	134	1 535	-	-	-	-	22	Före 11/6, efter 13/8
	Stuga 080349	389	4 475	118	1 360	512	5 890	156	1 795	-	-	-	-	22	Före 11/6, efter 13/8
Vårdö	Stuga 160915	-	-	-	-	568	6 530	136	1 565	-	-	-	-	26	Före 11/6, efter 19/8
	Stuga 160916 **	402	4 625	95	1 090	-	-	-	-	-	-	-	-	26	Före 11/6, efter 19/8

* Möjlighet till extrabåt i 6 personers paket, mot tilläggsavgift
 ** Separat 3 personers paket finns (en båt ingår)
 *** Fiskekort ingår inte, köps online på www.fiske.ax

Figur 6. Viking Lines fiskepaket på Åland, 2024 (Viking Line, 2024c)

5. ANALYS OCH RESULTAT

I detta kapitel analyseras Åland som sportfiskedestination med hjälp av en SWOT-analys. Analysen utgår från den information som presenterats under arbetet. Uppdelningen av styrkor, svagheter, möjligheter och hot har gjorts på basis av egna tankar och slutsatser. En handfull källor har ändå tillämpats i analysen där det ansågs vara passande.

5.1 SWOT-analys för Åland som fiskedestination

Den slutliga SWOT-analysen syns nedan i figur 7. De enskilda punkterna beskrivs sedan i löpande text. I den löpande texten förklaras även varför de olika aspekterna är uppdelade i respektive kategorier.

Figur 7. SWOT-analys för Åland som fiskedestination.

5.1.1 Styrkor

Att Åland erbjuder möjligheter till fiske efter flera olika arter leder till att en större skara sportfiskare lockas till destinationen. Även om sportfiskare ofta kan specialisera sig på en viss art betyder mångfalden av fiskarter att det åländska fisket tilltalar flera olika grupper av sportfiskare. Dessutom kan det finnas fiskare som är intresserade av att prova på fiske efter flera olika arter under samma resa. Därmed anses mångfalden av fiskarter vara en styrka för Åland som sportfiskedestination.

Den unika och avslappnade skärgårdsmiljön som Åland har att erbjuda är också en fördel och kan förbättra upplevelsen för sportfiskare. För en del av sportfiskarna kan syftet med resan delvis eller helt och hållet vara att vistas i just denna miljö. På så vis blir resan inte bara en fiskeupplevelse men även en naturupplevelse. Eftersom skärgårdsmiljön på Åland är unik kan den alltså bidra till att locka fler fisketurister till området som kanske annars skulle välja en annan destination.

Åland erbjuder ett brett utbud av boendalternativ och dessa kan anpassas beroende på gästernas behov och preferenser. Ålands som sportfiskedestination lockar därmed flera olika typer av resenärer och ger dem möjligheten för inkvartering i den boendeformen som passar dem bäst. Dessutom finns det i många fall tillgång till fiskebåt i samband med boendet. För sportfiskare blir det därför smidigt då allt finns på samma ställe. Det finns även gott om kunniga och erfarna fiskeguider som kan leda gästerna till de bästa fiskeplatserna och ge råd om vilka fiskemetoder som fungerar bäst. Ett brett utbud av fiskeguider ger sportfiskare möjlighet till att välja rätt guide som bäst möter deras behov, intressen och preferenser. Detta kan förhöja upplevelsen och öka chansen för fångst. För att underlätta för utländska besökare som inte talar svenska finns det även rikligt med lättillgänglig information på flera olika språk. Hit hör webbsidor, broschyrer, kartor och övrig turistinformation på olika språk som till exempel engelska, finska, tyska och ryska.

Åland har ett starkt sportfiskarnätverk som jobbar med att marknadsföra det åländska sportfisket. Genom samarbeten med andra aktörer och olika marknadsföringsprojekt driver Visit Åland den huvudsakliga marknadsföringen. Det finns rikligt med lättillgänglig

information om sportfisket på Åland och detta underlättar vid planeringen av en fiskeresor. Marknadsföringen riktas även målmedvetet ut mot den internationella marknaden. En del av marknadsföringsarbetet är även ordnandet av evenemang i form av fisketävlingar. Tävlingarna lockar besökare från både inom och utanför Åland. Arrangerandet av fisketävlingar är ett effektivt sätt att marknadsföra Åland som en attraktiv sportfiskedestination och locka fler besökare till området. Visit Åland deltar även tillsammans med aktörer inom fiskebranschen i olika mässor utanför Åland. Detta bidrar till att synligheten och intresset för Åland som sportfiskedestination stiger på ett internationellt plan.

Ålands landskapsregering arbetar även aktivt med fiskevård för att säkerställa att fiskbestånden mår så bra som möjligt. Detta leder till god hållbarhet och långsiktig turismutveckling. Genom att säkerställa att fiskbestånden mår bra höjs destinationens attraktionskraft och därmed lockas fler besökare till området även i framtiden. Den starka fiskevården gör även att fisket är bra och ger fångst. Den höga kvaliteten på fisket leder i sin tur till att ryktet för det åländska fisket förblir bra och fler sportfiskare förhoppningsvis väljer att besöka Åland.

Att Åland är avskilt från resten av Finland gör att det blir mer som en semesterresa då resenären måste ta båt eller flyg för att komma fram till destinationen. Resan kan därför kännas mera minnesvärd och chansen blir högre att resenärer rekommenderar Åland som destination för nästa fiskeresor. Båtresan i sig kan till och med upplevas som en av resans höjdpunkter då den erbjuder vackra skärgårdsvyer tillsammans med olika aktiviteter under resan. Åland har därför fördelar när det kommer till den geografiska positionen av området.

5.1.2 Svagheter

De regler för fiske som råder på åländska vatten kan anses vara en svaghet. Lagstiftningen leder till att det blir svårare för både fisketurister och fiskeguider att veta var man får och inte får fiska. Denna komplexitet kan orsaka förvirring och osäkerhet och därmed förvärra fiskeupplevelsen. Den begränsade tillgången till fiskevatten med ett och samma fiskelov kan innebära att sportfiskare behöver resa längre sträckor eller investera mera pengar. Ett effektivt fiske kräver ofta tillgång till flera olika fiskevatten, vilket i sin tur leder till förhöjda kostnader (Jonsson, 2022).

Åland är relativt okänt bland internationella resenärer och detta syns även i statistiken, inte minst när det kommer till sportfisketurismen. Med internationella resenärer menas i detta fall personer som bor utanför Sverige, Finland och Baltikum. Bristen på internationell kännedom om Åland som sportfiskedestination leder till minskad synlighet och medvetenhet om det fiske som Åland har att erbjuda. Detta begränsar i sin tur efterfrågan på fisketurismen på Åland och möjligheten för tillväxt kan stagnera. Den potentiella marknaden uppfylls därmed inte helt och hållet, vilket också begränsar intäkterna till turismnäringen.

Den förhållandevis långa och tidskrävande resan till Åland kan i vissa fall vara en tröskel för att planera in en fiskeresor till Åland. Detta kan vara ett hinder för dem som föredrar kortare resor eller som har begränsat med tid. Flexibiliteten och spontaniteten minskar även då resan till Åland ofta kräver en hel del planering. Planeringen kan vara en avskräckande faktor för en del resenärer. Båt- eller flygbiljetter inför även ytterligare kostnader för resenären. En del sportfiskare kan av denna orsak välja att åka på fiskeresor till en mera lättillgänglig ort.

5.1.3 Möjligheter

Genom att delta i fler mässor internationellt och i Finland kan Åland förbättra sin synlighet och marknadsföring för nya potentiella sportfisketurister. Mässor är ett effektivt sätt att nå målinriktad publik och knyta kontakter med fiskeintresserade, researrangörer och olika företag. Inom marknadsföringen finns det även möjligheter att nå en bredare och mer internationell publik. Genom att nå ut till en mer utspridd och diversifierad publik kan Åland öka sitt erkännande som fiskedestination och locka fler internationella sportfisketurister till området. Åland har även potential att förlänga fiskesäsongen och fokusera mera på fisketurism under vintersäsongen. En förlängd säsong skulle göra Åland till en året-runt-destination och bidra till totalt fler sportfisketurister.

5.1.4 Hot

Fiskbestånden på Åland drabbas av ett allt högre fisketryck och olika miljöhot. Med en ökad popularitet för sportfisketurismen stiger även hotet av ett förhöjt fisketryck. Det ökade trycket kan hindra tillväxten av fiskbestånden, vilket kan leda till en minskning av fiskpopulationen i framtiden. Sportfisketurismen kan minska som en följd av detta då mängden fisk minskar. Tjuvfiske, det vill säga olovligt fiske, kan även anses vara ett hot. Tjuvfisket beror delvis på

vissa regler som följer med sportfisketurismen, som att det krävs olika fiskekort för olika områden på Åland. Många fiskare väljer att inte betala fiskekortsavgift utan tar istället risken att få böter för olovligt fiske. Tjuvfisket är ett problem då fiskaren använder naturresurser utan att bidra ekonomiskt för att uppehålla fiskevården. Sportfisketurismen kan även bidra till olika miljöhot som negativt påverkar fiskbestånden och ekosystemen. Exempel på miljöhot som sportfisketurismen bidrar till är minskade fiskbestånd som en följd av överfiske. Högt fisketryck och olika miljöhot är hot som bör identifieras och förhindras så långt som möjligt.

De nya fiskereglerna inom EU begränsar laxfisket, vilket i sin tur kan leda till att färre fritidsfiskare väljer att resa till Åland. Dessutom kan faktumet att man måste registrera sin fångst av en del arter i framtiden leda till att fiskare kan tycka att det blir för komplicerat att följa reglerna och därför väljer att inte planera in nästa fiskeresor till Åland. Avbokningar på fiskeresor har redan skett och kommer antagligen att fortsätta att ske i den närmaste framtiden. Detta är ett verkligt hot för den åländska sportfisketurismen då laxfisket är en viktig säsongsförlängare som årligen bidrar med stora besökarmängder och därmed inkomster för turistnäringen. Hotet är ändå inte riktat enbart mot Åland utan reglerna kommer att gälla hela EU.

5.2 Ålands framtid som sportfiskedestination utgående från

Butler-modellen

Som det redan tidigare nämntes ingår det fem steg i Butler-modellen: utforskningsfasen, tillväxt- och utvecklingsfasen, framgångsfasen, problemfasen samt nedgångs- eller förnyingsfasen. Modellen beskrivs visuellt i figur 2 i kapitel 3.4 om Butler-modellen. Som en sportfiskedestination har Åland befunnit sig i framgångsfasen under en längre tid. Eventuellt kan de hot som för tillfället finns göra att Åland som sportfiskedestination redan åtminstone delvis kan höra till problemfasen. Precis som det beskrivs i modellen kan en ökad mängd turister, i detta fall högt fisketryck, leda till att turistkapaciteten överskrids, vilket kan ha miljökonsekvenser. Dessa miljökonsekvenser skulle synas i form av minskade fiskbestånd. De nya EU-direktiven kan även leda till att turismutvecklingen för Åland som sportfiskedestination riskerar att stagnera. Det är laxfisket som drabbas mest av dessa direktiv, och därför finns det en risk att färre laxfiskare väljer att planera en fiskeresor till

Åland. Detta kan ha ekonomiska konsekvenser då just laxfiskare har varit en viktig del av de säsongsförlängande sportfisketuristerna. Dessa direktiv kan vara en brytningspunkt för det åländska sportfisket utgående från Butler-modellen. Vid denna punkten styrs alltså kurvan för utveckling nedåt och destinationen hamnar i en problemfas.

Efter den så kallade problemfasen skulle Åland ha två vägar att gå: Antingen låta sportfisketurismen minska småningom, eller ta till åtgärder för att på ett hållbart sätt upprätthålla Ålands position som sportfiskedestination. Om inget görs för att hantera överfisket och de nya regleringarna kan det ske en minskning i antalet sportfisketurister. Den lokala turismnäringen skulle då givetvis drabbas av ekonomiska förluster och en allmän försvagning. Alternativt kan Åland anpassa sig till de nya direktiven och genom olika åtgärder arbeta mot en hållbar sportfisketurism. En fungerande fiskeriförvaltning och starkt miljöarbete krävs för att bevara fiskbestånden och därmed arbeta mot hållbarhet och mot att bevara Åland som en attraktiv sportfiskedestination. Det återstår att se vilka följder de nya regleringarna för laxfisket för med sig.

Sammanfattningsvis kan de nya EU-direktiven gällande laxfisket vara en så kallad brytningspunkt för Ålands sportfisketurism utifrån Butler-modellen. Destinationen riskerar att hamna i nedgångsfasen om Åland inte inför åtgärder för att hantera de utmaningar som direktiven medför. För att däremot ta sig till en förnyingsfas bör hållbarhet ställas i fokus och fiskbestånden bevaras för att i fortsättningen låta den åländska sportfisketurismen vara en viktig och hållbar del av turismnäringen.

5.3 Resultat

En del av arbetets syfte var att efter analysen komma med förslag på vilka ändringar Åland som sportfiskedestination kunde införa för att öka attraktionskraften. I detta kapitel presenteras de förslag med syfte att öka antalet sportfisketurister på Åland och därmed främja turismindustrin.

Det kan vara värt för myndigheterna att överväga en förenkling av de regler som gäller för sportfisket på Åland. På så vis blir det enklare för både turister och lokala sportfiskare att

förstå och följa reglerna. Även om det åländska sportfiskerätverket gör ett utmärkt jobb med att informera sportfiskare om dessa saker kunde en sådan förenkling ha en inverkan på besökarmängden, speciellt när det kommer till inhemska sportfiskare. I resten av Finland betalas en fiskevårdsavgift som ger rätt till att fiska i de flesta finska fiskevattnen (*Jord- och skogsbruksministeriet*, u.å.). Om inte Åland har möjlighet till att ingå i dessa fiskevatten kunde en liknande fiskevårdsavgift åtminstone täcka så gott som hela Ålands fiskevatten. Detta kräver såklart markanta ändringar i lagstiftningen.

Även om Åland redan arbetar med internationell marknadsföring av sportfisket vore det bra att ytterligare satsa på den för att öka kännedomen om Åland som sportfiskedestination. Detta kunde i sin tur locka fler internationella sportfiskare. En större satsning på fiske under vintern kunde också vara ett sätt att förlänga turistsäsongen ytterligare och samtidigt införa olika former av fiske. Detta kunde introducera det åländska fisket till en annorlunda målgrupp. Ett till förslag gällande marknadsföringen är att åländska aktörer skulle delta i fler mässor i synnerhet i Finland. Exempel på potentiella mässor är Erämessut och Venemessut. När det kommer till resan till och från Åland kunde det erbjudas mer prisvärda transportalternativ och rabatter för sportfiskare. Mängden besökare kunde eventuellt stiga som en följd av sådana förmåner. Välmående fiskbestånd med mycket fisk är en väsentlig del av en konkurrenskraftig sportfiskedestination. Landskapsregeringen bör tillsammans med aktörer inom det åländska sportfisket fortsätta att arbeta mot en stark fiskevård och en hållbar förvaltning av fiskbestånden. Olika miljöhot måste minimeras och ekosystemen bör bevaras för att främja en välmående fiskedestination i det långa loppet. En del av arbetet mot en stark fiskevård handlar om att försöka minimera fisketrycket. Att förhindra tjuvfisket är även nödvändigt.

6. DISKUSSION

Syftet med arbetet var att analysera Åland som sportfiskedestination för att kunna ge förslag på hur Åland kunde öka sin attraktionskraft och därmed locka fler sportfisketurister till området. Huvudsyftet var ändå att besvara frågeställningen, det vill säga vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot Åland har som sportfiskedestination. På basis av den information som jag samlat anser jag att frågeställningen besvarades. Studien visar att Åland är ett område där fiskenäringen ställs i fokus och det finns redan ett starkt samarbete mellan olika aktörer för att ytterligare förstärka förutsättningarna för att bli en ledande destination inom sportfisket. Dessutom jobbar myndigheter och organisationer på Åland aktivt med att ge ut omfattande och användbar information för sportfiskare. Områden som kan behöva förbättring finns, men i sin helhet är Åland en stark och konkurrenskraftig sportfiskedestination.

Butler-modellen är en mycket välkänd och genomförd modell för att kartlägga turistdestinationers utveckling. Det verkar ändå inte som att Åland som sportfiskedestination har uppnått en punkt där turismen har en negativ inverkan på samhället. Därför är de olika faserna i modellen inte lika tydliga som hos andra orter, och det kan diskuteras ifall Åland över huvud taget befinner sig i en problemfas. Ett gott exempel är turistorter vid Medelhavet där ett överflöd av turister har lett till att både lokalbefolkningen och omgivningen har sett en negativ förändring. Sportfisketurismen på Åland är däremot en hållbar form av turism då de flesta sportfiskare besöker Åland under lågsäsongen. Genom att sprida ut besökarna på en längre tidsram minskar trycket av turismen och därmed de eventuella negativa konsekvenserna (Barcelona Field Studies Centre, 2023b).

Även om en SWOT-analys för den åländska fiskenäringen redan tagits fram, har en liknande analys av Åland specifikt som sportfiskedestination ändå inte publicerats tidigare. Därför tycker jag att denna studie har bidragit med något nytt till branschen.

6.1 Validitet och reliabilitet

Studien är trovärdig med tanke på att den information som samlats är aktuell och kommer från källor med hög kredibilitet. Metoden för insamling av information har redovisats för, vilket även stärker arbetets reliabilitet. Källorna är nog utvalda och innehåller information som är relevant för arbetet. I och med att Åland har ett väletablerat sportfiske nätverk var det relativt lätt att hitta källor till arbetet. Visit Åland tillsammans med andra aktörer inom branschen gör ett väldigt bra jobb med att erbjuda lättillgänglig och nödvändig information på flera språk.

Ur en kritisk synvinkel kunde fler vetenskapliga artiklar från akademiska källor ha inkluderats för att ge arbetet en starkare teoretisk grund. Även om mina källor är nog utvalda och kritiskt granskade är de inte alltid baserade på vetenskapligt arbete. En eller flera intervjuer kunde även ha gett arbetet en annan synvinkel och förstärkt teorierna ytterligare.

Arbetet skapar en helhetsbild för Åland som sportfiskedestination i nuläget. Situationen kan därmed ändra i framtiden, redan inom de närmsta åren. Som exempel kan de nya EU-direktiven leda till att det sker stora förändringar inom den åländska sportfiske näringen. Detta måste tas i beaktande då arbetets validitet och reliabilitet granskas.

6.2 Förslag till vidare forskning

Förslag på vidare forskning kunde vara att med hjälp av en liknande analys som denna jämföra Åland som fiskedestination med en eller flera av de konkurrerande destinationerna. World Tourism Organization anser att ett effektivt sätt att förstärka SWOT-analysens kredibilitet är att skapa en liknande analys för övriga destinationer och sedan jämföra analyserna sinsemellan (World Tourism Organization, 2007, s. 27). De nyligen införda EU-regleringarna kan eventuellt ha stora konsekvenser för den åländska fiskenäringen i sin helhet. Det kunde därför vara värt att genomföra en mera djupgående studie över hur dessa regleringar påverkar sportfisket på Åland. Mitt arbete kunde även tillämpas genom att intervjua en eller flera av det stora antalet individer som är sakkunniga och engagerade inom

det åländska sportfisket. Detta skulle troligtvis ge fler synvinklar till arbetet och därmed ytterligare stärka dess kredibilitet.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Alvehus, J. (2015). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Liber.

Arksey, H. & O'Malley, L. (2005). Scoping studies: towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1), 19-32

Barcelona Field Studies Centre. (20 januari 2023a). *The Butler Model of tourism resort development*. Barcelona Field Studies Centre.

<https://geographyfieldwork.com/ButlerModel.htm>

Barcelona Field Studies Centre. (20 januari 2023b). *Applying the Butler Model to Tourism in Sitges and Calafell*. Barcelona Field Studies Centre.

<https://geographyfieldwork.com/ButlerModelSitgesCalafell.htm>

Eriksson, A. (24 april 2024). *EU förbjuder laxfiske på Åland - fritidsfiske är inte forskningsfiske*. Ålands radio.

<https://alandsradio.ax/nyheter/eu-forbjuder-laxfiske-pa-aland-fritidsfiske-ar-inte-forskningsfiske>

Eriksson, A. (24 oktober 2023). *Också fritidsfiskares fångster av kvoterade arter ska registreras enligt nya EU-regler*. Ålands radio.

<https://alandsradio.ax/nyheter/ocksa-fritidsfiskares-fangster-kvoterade-arter-ska-registreras-enligt-nya-eu-regler>

Eriksson, A. (2 april 2019). *Sportfiskemässan viktig marknadsföring*. Ålands radio.

<https://alandsradio.ax/aland-idag/sportfiskemassan-viktig-marknadsforing>

European Anglers Alliance. (25-28 mars 2004). *Recreational angling - Definition*. European Anglers Alliance.

https://www.eaa-europe.org/files/eaa-angling-def-long-ver7-final-en_7066.pdf

European Anglers Alliance. (2024). *Angling tourism*. European Anglers Alliance.
<https://www.eaa-europe.org/topics/socio-economics/angling-tourism.html>

European Commission. (2024). *Common Fisheries Policy (CFP)*. European Commission.
https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/policy/common-fisheries-policy-cfp_en

Björilin GITEch. (2023). *Fiskekarta Åland*. Fiskekarta Åland. <https://fiskekarta.ax/>

Harald, E. (9 april 2024). Beslut om trollingfiske i maj. *Nya Åland*.
<https://www.nyan.ax/nyheter/beslut-om-trollingfiske-i-maj/>

Harmon, A. (2022). *Swot analysis*. Salem press encyclopedia.
<https://research-ebsco-com.ha.idm.oclc.org/c/vxrdyo/viewer/html/oyht5mdooj>

Jonsson, T. (2022). *Fisketurism på Åland. En undersökning av möjligheter och svårigheter för en växande turism inom naturturismen*. Sveriges lantbruksuniversitet.
<https://stud.epsilon.slu.se/18106/3/jonsson-t-20220810.pdf>

Jord- och skogsbruksministeriet. (u.å.). *Statens fiskevårdsavgift*. Jord- och skogsbruksministeriet. <https://mmm.fi/sv/fiskar/fritidsfiske/statens-fiskeavgifter>

Kalakortti. (2024). *Åländska fiskekort*. Kalakortti. https://www.kalakortti.com/luvan_tilaus_s/

Kalastus. (2022). *Kilpakalastamaan Ahvenanmaalle*. Kalastus.
<https://kalastus.com/artikkelit/kilpakalastamaan-ahvenanmaalle>

KalastusKanava. (17 maj 2016). *Keväthaukea Ahvenanmaalta - oppaina Peltsi & Antti* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=4eTJRi3p0-4>

Kotler, P. & Armstrong, G. (2016). *Principles of marketing*. Pearson Education.

Lokalkraft Leader Åland r.f. (29 april 2019). *Ett hållbart fiskeåland - Strategi för flagg 2014-2020*. Lokalkraft Leader Åland r.f.
<https://leader.ax/wp-content/uploads/2019/09/Strategikorrigerig-29.4.2019-Ett-h%C3%A5llbart-fiske%C3%85land-FLAGstrategi-2014-2020.pdf>

Nyberg, R. & Tidström, A. (2012). *Skriv vetenskapliga uppsatser, examensarbeten och avhandlingar*. Studentlitteratur.

Ståhlman, D. (10 augusti 2023). *Så görs Åland till ett fiskeparadis på nytt!* FishEco.
<https://fisheco.se/sa-gors-aland-till-ett-fiskeparadis-pa-nytt/>

Tornefjell, T. (6 november 2019). *Åländskt sportfiske syns internationellt*. Ålands radio.
<https://alandsradio.ax/nyheter/alandskt-sportfiske-syns-internationellt>

Trollingträff Åland (2024). *Om tävlingen*. Trollingträff Åland.
<https://www.trollingtraff.ax/om-tavlingen/>

Viking Line. (2024a). *Fiska på Åland*. Viking Line.
<https://www.vikingline.fi/sv-fi/destinationer/aland/aktiviteter/fiske/>

Viking Line. (2024b). *Stugor på Åland*. Viking Line.
<https://www.vikingline.fi/sv-fi/destinationer/aland/stugor/>

Viking Line. (2024c). *Fiskepaketet på Åland 2024*. Visit Åland.
<https://www.vikingline.fi/globalassets/documents/destinations/aland/2024-fishing-aland-sv.pdf>

Visit Åland. (2024a). *Sportfisket på Åland*. Visit Åland.
<https://visitaland.com/upplev/aktiv-utomhus/sportfiske/sportfisket-aland/>

Visit Åland. (2024b). *Resan till Åland*. Visit Åland. <https://visitaland.com/resa/resa-till-aland/>

Visit Åland (2024c). *Fiskekortsinformation*. Visit Åland.

<https://visitaland.com/upplev/aktiv-utomhus/sportfiske/fiskekortsinformation/>

Visit Åland. (2019a). *Sport fishing brochure Åland (2019)*. Issuu.

<https://issuu.com/visitaland/docs/fiskebroschyr-en>

Visit Åland. (2019b). *Verksamhetsberättelse 2019*. Visit Åland.

World Tourism Organization. (2007). *A practical guide to tourism destination management*. UNWTO.

Ådjers, K. (februari 2008). *Catch & release på Åland*. Fiskeritidskrift för Finland.

<https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/catch-and-release-2008.pdf>

Ålands landskapsregering. (25 november 2021). *Sport- och fritidsfiske*. Ålands

landskapsregering. <https://www.regeringen.ax/miljo-natur/fiske-fiskar/sport-fritidsfiske>

Ålands landskapsregering. (2 augusti 2021). *Fiskevård*. Ålands landskapsregering.

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/fiske-fiskar/fiskevard>

ÅSUB. (2019). *Fiskenäringens betydelse för samhällsekonomin på Åland*. Ålands statistik- och utredningsbyrå.

https://www.asub.ax/sites/default/files/reports/rapport_2019_8_fiskerinaringsens_betydelse_for_samhallsekonomin_pa_aland.pdf

ÅSUB. (2023). *Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2023*. Åland statistik- och utredningsbyrå.

<https://www.asub.ax/sites/default/files/media/document/Turismens%20Samh%C3%A4llsekonomiska%20Betydelse%20f%C3%B6r%20%C3%85land%202023.pdf>